

XÂM LƯỢC, hành động của một nước (hoặc liên minh một số nước) sử dụng vũ lực hoặc các phương thức khác xâm phạm đến độc lập, chủ quyền, thống nhất toàn vẹn lãnh thổ và các giá trị khác của một nước (vùng lãnh thổ) nhằm thực hiện quyền thống trị đối với nước (vùng lãnh thổ) đó dưới các hình thức khác nhau.

XL là một hiện tượng chính trị - xã hội gắn liền với sự xuất hiện của nhà nước, chiến tranh và quân đội. Nhà nước bóc lột lấy xâm lược là một phương thức tồn tại, phát triển, là con đường nhanh chóng trở nên hùng mạnh để bá chủ khu vực, thế giới.

Hành động XL bao gồm: bao vây, phong tỏa, tiến công quân sự hoặc các phương thức khác từ bên ngoài vào lãnh thổ của một nước khác. Quy mô, lực lượng tiến công XL cấp chiến lược, chiến dịch, bằng lực quân hoặc các quân chủng, binh chủng khác; đánh chiếm và giữ một phần hoặc toàn bộ lãnh thổ nước đối phương hoặc các phương thức khác có thời hạn hoặc không thời hạn.

Mục đích chính trị của XL là nhằm thôn tính lãnh thổ nước khác, sáp nhập và mở rộng lãnh thổ quốc gia, văn hóa, kinh tế - xã hội trong thời gian dài. Về quân sự, tiêu diệt lực lượng vũ trang, xóa bỏ các cơ sở quân sự, chế độ quân sự của nước đối phương, lập chính quyền quân sự nước bản địa để đàn áp phong trào nổi dậy của các lực lượng yêu nước, phong trào giải phóng dân tộc. Về kinh tế, để mở rộng thị trường, chiếm quyền khai thác tài nguyên và nhân lực, biến nước bại trận thành nơi sản xuất hàng hóa và tiêu thụ hàng hóa cho nước đi xâm lược. Về văn hóa, đồng hóa văn hóa, xóa bỏ bản sắc văn hóa dân tộc, đưa văn hóa chính quốc vào nước bị XL.

Hành vi XL trực tiếp là hành vi bạo lực do lực lượng chính quy của một nước tiến hành (có tuyên chiến hoặc không tuyên chiến), sử dụng lực lượng vũ trang đột nhập hoặc tiến công vào lãnh thổ của nước khác; chiếm đóng quân sự (bất kể tạm thời hay lâu dài); sử dụng vũ lực để chiếm một bộ phận hoặc toàn bộ lãnh thổ nước khác; ném bom hay sử dụng bất kỳ loại vũ khí nào để tiến công vào lãnh thổ nước khác; sử dụng lực lượng vũ trang phong tỏa biển và cảng biển, tiến công lực lượng hải quân, lực quân, không quân của nước khác; sử dụng lực lượng vũ trang đóng trên lãnh thổ nước khác theo thỏa thuận giữa hai nước nhưng vi phạm các quy định của thỏa thuận hoặc tiếp tục ở lại sau khi kết thúc thời hạn đóng quân. Hành vi XL gián tiếp là hành vi XL do các nhóm, băng đảng vũ trang, lực lượng quân sự không chính quy hoặc lính đánh thuê không thuộc lực lượng vũ trang một quốc gia tiến hành, mặc dù trên thực tế là quốc gia đó tổ chức ra hay thay mặt cho quốc gia đó. Trường hợp XL gián tiếp đặc thù là trường hợp một quốc gia tự phái hoặc phái thay mặt mình các nhóm, các băng đảng vũ trang, lực lượng quân sự không chính quy hoặc lính đánh thuê thực hiện hành vi sử dụng vũ lực một cách nghiêm trọng tương đương hành vi xâm lược trực tiếp chống lại một quốc gia khác. Đồng lõa XL là hành vi cho phép nước khác sử dụng lãnh thổ của mình để thực hiện hành vi XL chống lại nước thứ ba.

Hiện nay, dù chưa có sự thống nhất cao trong quan niệm giữa các quốc gia, khái niệm XL được mở rộng, không chỉ bằng “sức mạnh cứng” mà còn bằng “sức mạnh mềm”; không chỉ sử dụng quân sự mà còn sử dụng các lĩnh vực khác như kinh tế (xâm lược kinh tế), tư tưởng văn hóa (xâm lược văn hóa)... Theo Nghị quyết số 3314 của Đại hội đồng Liên hợp quốc năm 1974: XL là việc một quốc gia

hay liên minh các quốc gia sử dụng vũ lực hoặc bất kỳ hành động nào trái với Hiến chương Liên hợp quốc nhằm chống lại chủ quyền, toàn vẹn lãnh thổ hay sự độc lập về chính trị của một quốc gia hoặc một liên minh các quốc gia khác. Hành động xâm lược bị coi là hành động chống lại nền hòa bình thế giới và phải chịu trách nhiệm quốc tế; mọi lý do về chính trị, kinh tế, quân sự đều không thể biện minh cho hành vi XL, mọi hành động chiếm đóng lãnh thổ hay lợi ích nào thu được từ XL đều bị coi là bất hợp pháp.

Việt Nam luôn coi trọng giữ gìn môi trường hòa bình, ổn định để phát triển kinh tế - xã hội; thực hiện chính sách quốc phòng mang tính chất hòa bình, tự vệ, không sử dụng vũ lực hoặc đe dọa sử dụng vũ lực trong các quan hệ quốc tế; giải quyết các tranh chấp với quốc gia khác bằng biện pháp hòa bình. Nhà nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam duy trì sức mạnh quân sự ở mức cần thiết để bảo vệ đất nước từ sớm, từ xa, bảo vệ toàn vẹn lãnh thổ quốc gia bao gồm đất liền, đảo, quần đảo, vùng biển, lòng đất và vùng trời; sẵn sàng sử dụng các biện pháp chính đáng, thích hợp đánh thắng mọi hình thái chiến tranh XL. (979 chữ)

NGUYỄN CÔNG XUÂN

Tài liệu tham khảo

1. Bộ Quốc phòng, *Quốc phòng Việt Nam 2009*, Nxb. Thế giới, Hà Nội, 2009, tr. 18 - 23.
2. Bộ Quốc phòng, *Quốc phòng Việt Nam 2019*, Nxb. Thế giới, Hà Nội, 2019.
3. Quốc hội, *Luật quốc phòng Việt Nam*, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2005.
4. *Thuật ngữ Pháp luật quốc tế*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2009. (tr: 417 - 419, 151, 152).
5. *Từ điển Bách khoa quân sự Liên Xô*, Nxb. Quân đội nhân dân, Hà Nội, 1985.
6. *Từ điển Bách khoa Việt Nam*, Nxb. Từ điển Bách khoa, Hà Nội, 2005.